

УДК 378.147:004(437.6+477)
DOI 10.24195/2414-4665-2025-4-12

Михайло Гадалін,
здобувач ступеня доктора філософії
кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти,
Державний заклад вищої освіти "Університет менеджменту освіти",
вул. Січових Стрільців, 52-А, м. Київ, Україна,
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-4146-8939>

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СФЕРИ В СЛОВАЧЧИНІ ТА УКРАЇНІ

У статті виокремлено й обґрунтовано особливості та тенденції підготовки фахівців інформаційної сфери в закладах вищої освіти Словачької Республіки та України. Метою статті є виявлення спільних і відмінних рис підготовки майбутніх фахівців інформаційної сфери у Словаччині та Україні. Методами дослідження є теоретичний аналіз наукових і нормативно правових джерел, проведення опитування українських студентів, порівняльний аналіз отриманих результатів. Теоретичний аналіз джерельної бази дослідження показав, що сучасні інформаційні та цифрові технології істотно впливають на теоретико-стратегічні засади підготовки фахівців у контексті розбудови вищої освіти Словачької Республіки. Проведення опитування 115 студентів спеціальності «Інформаційні технології» низки українських університетів дало змогу оцінити значущість проєктного, проблемно-орієнтованого, змішаного навчання, гейміфікації та навчальної співпраці в підготовці майбутніх фахівців, а також виявити їхні прогностичні погляди щодо оновлення освітніх програм. Отримані результати опитування мають практичне значення для вдосконалення навчальних планів і підвищення ефективності професійної підготовки IT-фахівців. Результати опитування вказали на важливість системного оновлення змісту підготовки в закладах вищої освіти для підвищення конкурентоспроможності студентів на ринку праці. Порівняльний аналіз показав, що словацька модель підготовки фахівців інформаційної сфери вирізняється поєднанням теоретичного і практичного складників, проте відмінністю виступає значна кількість спеціалізацій в IT-освіті Словаччині. З'ясовано, що системи вищої освіти обох країн, зберігаючи свої національні риси, орієнтовані на розвиток у студентів умінь роботи з інноваційними технологіями, формування інтелектуальних навичок та впровадження практико-орієнтованого навчання. У перспективі важливо проаналізувати можливості впровадження прогресивних ідей словацького досвіду в освітній процес вітчизняних університетів.

Ключові слова: вища освіта, інформаційні технології, особливості професійної підготовки, опитування, тенденції, фахівці інформаційної сфери, Словачька Республіка, Україна.

Вступ та сучасний стан досліджуваної проблеми.

В умовах глобалізаційних трансформацій та посилення євроінтеграційних тенденцій вітчизняна система освіти стикається з новими викликами, що потребують переосмислення стратегій її розвитку. Реалізація курсу на інтеграцію до європейського освітнього простору потребує від українських науковців і освітян здійснити глибоку модернізацію освітньої політики з урахуванням вимог сучасного суспільства знань і цифрової економіки. Важливого значення набуває компаративний аналіз дидактичних систем, який сприяє об'єктивному оцінюванню потенціалу національної моделі освіти. Такий підхід дає змогу визначити напрями вдосконалення освітніх практик через адаптацію ефективного досвіду країн Європейського Союзу, зокрема Словачької Республіки (СР).

У контексті порівняння підготовки майбутніх фахівців інформаційної сфери в Україні та Словаччині особливої актуальності набуває питання якості професійної освіти у сфері інформаційних технологій. Розвиток інформаційного суспільства вимагає від закладів вищої освіти обох країн гнучкої адаптації освітніх програм і навчальних планів до потреб цифрової економіки та світових тенденцій.

Українська та словацька системи вищої освіти, зберігаючи власну специфіку, спрямовані на формування

у студентів умінь працювати з інноваційними технологіями, критично мислити й застосовувати цифрові інструменти для розв'язання практичних завдань. Водночас порівняльний аналіз цих систем дозволяє виявити сильні сторони та потенційні напрями вдосконалення підготовки кадрів, зокрема щодо інтеграції теоретичних знань і практичного досвіду. Отже, підготовка фахівців інформаційної сфери (ІС) у СР та Україні є ключовим чинником їх конкурентоспроможності на європейському та світовому ринках праці.

Сучасні порівняльні педагогічні дослідження вітчизняних науковців (Авшенюк, 2015; Глушко, 2021; Локшина, 2023; Бідюк, 2025 та ін.) у контексті європейської інтеграції зосереджені на аналізі освітньої політики Європейського Союзу, тенденцій розвитку освіти в державах-членах та реалізації євроінтеграційних реформ на всіх рівнях освіти. Особлива увага приділяється інноваційним процесам, як-от цифровізація, компетентнісна трансформація змісту навчання та вдосконалення мовної підготовки. Зазначимо, що такі дослідження, особливо в міжнародному контексті, є ефективним інструментом для виявлення закономірностей і тенденцій у підготовці фахівців різних країн. Це дає змогу визначати спільні напрями вдосконалення освітніх систем і підвищення якості професійної підготовки.

Питання інтеграції українських школярів до системи освіти Словаччини вивчають Н. Ничкало, Н. Муранова, О. Волярська, М. Матюльчикова (2024). Дослідниці довели, що країна за підтримки держав-членів Європейського Союзу впроваджує цільові та комплексні заходи з інтеграції українських дітей та молоді в освіту їх національної спільноти.

Підґрунтям вивчення та розв'язання теоретичних проблеми дослідження та методичних засад підготовки фахівців спеціальності «Інформаційні технології» стали результати напрацювань українських і словацьких науковців В. Гладуша, Б. Ковачової та ін. (2024), Л. Карташової, А. Квятковської і Н. Шалигіної (2022), Б. Кордікової та Б. Бресценської (2020), П. Малєжика і Г. Ткачук (2019), Л. Матвійчук, Н. Гнедко, Л. Кухар (2018) та ін. Результати аналізу наукових праць зазначених авторів засвідчують, що підвищення якості професійної підготовки фахівців інформаційної сфери в Словаччині та Україні потребує цілеспрямованого оновлення змісту навчання та практичної підготовки. Зокрема, у сфері інформаційних технологій приділено увагу вдосконаленню форм і методів навчання студентів, що є важливим як для словацьких, так і для українських освітніх програм.

Попри активне реформування освітньої системи України, підготовка фахівців інформаційної сфери в системі вищої освіти все ще потребує глибшого концептуального поєднання національних дидактичних традицій із сучасними європейськими підходами, що реалізуються, зокрема, в Словаччині. Це зумовлює необхідність порівняльних досліджень, метою яких є виявлення ефективних ідей професійної підготовки фахівців інформаційної сфери та можливостей адаптації позитивного досвіду Словаччини до українського контексту.

Мета та завдання. Мета статті полягає у здійсненні порівняльного аналізу різних аспектів і тенденцій підготовки майбутніх фахівців інформаційної сфери в Словаччині та Україні з акцентом на виявленні спільних та відмінних характеристик, які дають змогу окреслити перспективи вдосконалення української вищої освіти шляхом інтеграції ефективних європейських практик.

До завдань дослідження віднесено: здійснення теоретичного аналізу наукових і нормативно-правових джерел з підготовки майбутніх фахівців інформаційної сфери в Словаччині та Україні; проведення опитування українських студентів з метою виявлення задоволеності ними якістю підготовки; порівняння словацького досвіду підготовки майбутніх фахівців інформаційної сфери з українським.

Методи дослідження. До основних методів дослідження віднесено теоретичний аналіз наукових, нормативно-правових джерел, опитування студентів та проведення порівняльного (компаративістського) аналізу отриманих результатів.

Метою проведення теоретичного аналізу в нашому дослідженні є виявлення істотних зв'язків між різними аспектами і тенденціями підготовки майбутніх фахівців інформаційної сфери в Словаччині та Україні, пояснен-

ня та узагальнення результатів опитування, виявлення загальних закономірностей та їх порівняння.

Опитування проведено за допомогою Google-форми і було спрямовано на виявлення задоволеності студентів якістю підготовки за спеціальністю F «Інформаційні технології» та визначення шляхів її вдосконалення. Його метою стало з'ясування, наскільки здобуті в закладі вищої освіти знання, навички й уміння відповідають сучасним вимогам професійної діяльності в інформаційно-технологічній сфері. Таке опитування студентів дало змогу швидко зібрати велику кількість відповідей і автоматично узагальнити їх у зручному для аналітичного опису форматі. Здобувачі освіти можуть відповідати в будь-який час і з будь-якого пристрою, що підвищує доступність і прозорість результатів. Google-форма забезпечувала анонімність, завдяки чому респонденти більш відверто висловлювали свої думки. Крім того, вона дозволяє легко візуалізувати дані та використовувати результати для подальших емпіричних досліджень.

В опитуванні взяли участь 115 студентів закладів вищої освіти України (м. Київ, м. Вінниця, м. Дніпро та м. Запоріжжя), що навчаються за спеціальністю «Інформаційні технології». Опитування проходило в жовтні – листопаді 2025 р. і ґрунтувалось на таких принципах, як добровільність, анонімність, конфіденційність.

До складу опитування ввійшло 4 запитання. Особлива увага приділялася вивченню ролі проєктного, проблемно-орієнтованого, змішаного навчання, гейміфікації та співпраці в підготовці майбутніх фахівців. Також було проаналізовано прогностичні погляди здобувачів вищої освіти на подальший розвиток освітніх програм і навчальних планів у галузі інформаційних технологій. Отримані результати мали практичне значення для оновлення освітніх стратегій, складання рекомендацій та підвищення ефективності професійної підготовки фахівців інформаційної сфери в Україні.

Серед методів математичної статистики нами було застосовано обрахування середнього та ранжування в процентному відношенні як опис уподобань вибору респондента.

Метод порівняльного аналізу змісту підготовки майбутніх фахівців інформаційної сфери в Словаччині та Україні дав змогу виявити спільні та відмінні риси цієї підготовки, що допомагає глибше зрозуміти освітній процес і тенденції його вдосконалення в закладах вищої освіти обох країн. Цей метод дозволив оцінити ефективність освітніх програм підготовки та сприяв формуванню обґрунтованих рекомендацій щодо вдосконалення освітніх стандартів і методик викладання. Порівняння допомогло виявити інноваційні елементи підготовки в різних країнах, які можна адаптувати до національного контексту, стимулювати міжкультурний обмін досвідом, що особливо важливо для розвитку міжнародної співпраці у сфері освіти.

Порівняльний аналіз забезпечував комплексне бачення проблеми, враховуючи соціальні, економічні та технологічні чинники, а також сприяв підвищенню наукової цінності теоретичного й емпіричного досліджень.

Результати. Аналіз чинного законодавства та нормативно-правових актів, що регулюють сферу вищої освіти, зокрема підготовку фахівців інформаційної сфери, засвідчує, що і в Україні, і в Словаччині система освіти в галузі інформаційних технологій функціонує на основі чітко визначених законів, концепцій і державних стандартів. Ці документи визначають основні принципи організації освітнього процесу, гарантують академічну автономію закладів вищої освіти і спрямовані на підвищення якості освіти. Законодавче підґрунтя також забезпечує можливість вибору освітніх траєкторій, сприяючи індивідуалізації навчання та професійній мобільності студентів. Підготовка фахівців інформаційної сфери є стандартизованою, що дозволяє уніфікувати вимоги до змісту освіти та результатів навчання. Важливою подією для модернізації вищої освіти в Україні стало ухвалення постанови Кабінету Міністрів України 2015 р. «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» (2015). Цей документ визначив сучасні напрями розвитку освітніх програм і сприяв гармонізації українських стандартів з європейськими вимогами у сфері інформаційних технологій.

Цікавою для нашого дослідження є оглядово-аналітична стаття доктора філософії Трнавського університету А. Крупової (2020), яка присвячена аналізу забезпечення якості вищої освіти в Словаччині. Дослідниця наголошує на необхідності впровадження у вищу освіту країни оновленого нормативно-правового забезпечення діяльності закладів вищої освіти, яке має гарантувати зміст мінімальних вимог для забезпечення якості підготовки конкурентоспроможних фахівців.

Унаслідок опрацювання нормативно-правової документації з розбудови вищої освіти у Словацькій Республіці на засадах нової філософії освіти констатовано, що сукупність сучасних інформаційно-технологічних і цифрових технологій суттєво впливає на виявлення закономірностей розвитку підготовки фахівців інформаційної сфери; формування теоретичних засад, стратегій і тактики їх професійної підготовки.

П. Малєжик і Г. Ткачук (2019) зазначають, що, оскільки практична складова частина є ключовою в професійній підготовці майбутніх фахівців інформаційної сфери, виникає необхідність розроблення і впровадження цілісної методичної системи практичного навчання. Така система повинна ґрунтуватись на науково обґрунтованих принципах, які забезпечують її ефективність. Методична система, на думку науковців, має бути побудована на інтеграції різних галузей знань, поєднанні інженерного, технічного та інформаційного складників, передбачати міждисциплінарність та інноваційність освітніх програм. З огляду на це стандарти підготовки фахівців спеціальності F «Інформаційні технології» мають гарантувати здобувачам високу якість освіти і подальше працевлаштування. Отже, дослідження вітчизняних науковців суттєво впливають на вдосконалення якості підготовки майбутніх фахівців інформаційної сфери, орієнтуючи її на вимоги сучасного технологічного розвитку.

Проаналізуємо результати проведеного опитування зі студентами словацьких та українських університетів.

Зазначимо, що в Словаччині, починаючи з 2024 р., Міністерство освіти, досліджень, розвитку та молоді Словацької Республіки спільно з Центром науково-технічної інформації Словацької Республіки та Словацьким акредитаційним агентством у сфері вищої освіти проводило дослідження задоволеності студентів державних університетів Hodnot.to 2024 та Hodnot.to 2025. У 2024 р. взяло участь 6500 студентів, а в 2025 – 12 772 респондентів. Опитування містило 64 запитання, які стосувались якості освітнього процесу, отриманих студентами знань і навичок, а також задоволеності методами навчання у вищій школі. Цікавим є те, що опитування в 2024 р. містило 2 мовні версії (словацька та англійська), а у 2025 р. складалось із 5 мовних версій (словацької, угорської, української, російської та англійської), що характеризували наявність словацьких та іноземних студентів в університетах країни (Výročet skóre študentskej spokojnosti, 2025). Відзначимо, що окремо для здобувачів освіти спеціальностей інформаційної сфери такого дослідження проведено не було.

Результати проведеного навесні 2025 р. опитування ще не опубліковані на сайті міністерства, тому ми орієнтувались на результати опитування студентів технічних університетів у Братиславі і Кошицях за 2024 р. Загалом, словацькі студенти висловили задоволення якістю викладання, підходом викладачів до організації освітнього процесу і справедливістю оцінювання. Меншою мірою вони були задоволені набуттям практичних навичок і підтримкою під час навчання. Опитування також виявило поліпшення в галузі інтернаціоналізації, особливо щодо викладання іноземною мовою та залучення іноземних студентів, хоча ця галузь залишається складною (Hodnot.to, 2024). Підкреслимо, що дані опитування здобувачів освіти словацьких університетів забезпечують державні інституції Словацької Республіки надійним аналітичним підґрунтям для формування обґрунтованої та ефективної державної політики у сфері вищої освіти.

Аналіз результатів опитування словацьких студентів дав нам змогу організувати і провести опитування українських здобувачів освіти як майбутніх фахівців інформаційної сфери. Представимо отримані результати.

На запитання «Чи задоволені ви отриманою підготовкою в закладі вищої освіти з обраної вами спеціальності?» отримано такі відповіді респондентів: 46,1% повністю задоволені, 40,9% частково задоволені та 13% зовсім незадоволені. Отримані результати свідчать про загальну позитивну оцінку респондентами рівня підготовки в закладах вищої освіти, оскільки більшість із них зазначили повне або часткове задоволення навчанням (разом 87%). Водночас значна частка відповідей «частково задоволений» (40,9%) указує на наявність аспектів, які потребують удосконалення в освітньому процесі. Показник у 13% незадоволених респондентів підкреслює необхідність аналітичного перегляду якості змісту освіти, методичного забезпечення та умов навчання.

Наступне запитання «Яким ви вважаєте отриманий у закладі вищої освіти рівень підготовки до майбутньої професійної діяльності за спеціальністю «Інформаційні технології»?» показало, що 55,7% вважають його достатнім, 22,6% – низьким і лише 21,7% оцінили його як високий. Отримані результати засвідчують переважання оцінок «достатній», що свідчить про базову відповідність освітньої підготовки вимогам професійної діяльності у сфері інформаційних технологій. Водночас значна частка відповідей із визначенням рівня підготовки як «низький» (22,6%) сигналізує про наявні прогалини в змісті та практичній частині навчання, які потребують цілеспрямованого вдосконалення. Те, що лише п'ята частина респондентів (21,7%) оцінила підготовку як «високу», вказує на обмеженість можливостей для цих студентів механізмів розвитку цифрових і професійних компетентностей. Сукупність отриманих відповідей даних підкреслює необхідність глибшої модернізації освітніх програм, зокрема в частині практико-орієнтованості, інноваційності та відповідності сучасним викликам цифрового суспільства.

Цікавими є відповіді здобувачів освіти на запитання «За допомогою яких форм і методів навчання, на вашу думку, можна покращити рівень підготовки студентів до майбутньої професійної діяльності за спеціальністю «Інформаційні технології» (вибрати 3 відповіді із можливих варіантів)?». Варіанти відповідей респондентів бачимо на рисунку 1.

Отримані відповіді респондентів свідчать, що найбільш ефективною формою підготовки здобувачів освіти спеціальності «Інформаційні технології» є проєктне навчання (підтримали 80,9% учасників опитування). Значна частка відповідала також відзначила важливість навчання через співпрацю (62,6%). Онлайн- та віртуальні лабораторії посіли третє місце, отримавши 45,2% голосів, що підкреслює актуальність впровадження в освітній процес практичних цифрових інструментів. Проблемно-орієнтоване навчання підтримали 40% студентів. Змішана форма навчання також була високо оцінена респондентами, бо її вибрали 27,8% опитаних. Частина (26,1%) студентів назвали ефективною гейміфікацію як спосіб підвищення мотивації студентів. Найменшу, але все ж помітну підтримку (17,4%) отримав метод «фліп-клас», що свідчить про його потенціал, хоча й менш широке застосування на заняттях у вищій школі.

На запитання «Яким ви можете спрогнозувати подальше навчання студентів у закладах вищої освіти зі спеціальності «Інформаційні технології»?» більшість (54,8%) здобувачів освіти вибрали практико-орієнтоване навчання. Таке навчання передбачає інтеграцію освітнього процесу з реальними виробничими завданнями, співпрацю з провідними ІТ-компаніями та проходження в них стажувань. Значна частина опитаних (27,8%) відмітила навчання в мультимедійному середовищі. Воно забезпечує підготовку фахівців, які здатні ефективно працювати в міжнародних ІТ-командах, використовувати англійські ресурси та брати участь у глобальних освітніх і професійних мережах. Проєктне навчання вибрали лише 17,4% респондентів. Зазначимо, що на заняттях з виконання проєктів студенти розв'язують реальні або наближені до реальних завдання, створюють додатки, вебсайти тощо.

Результати опитування на це запитання свідчать, що подальший розвиток навчання зі спеціальності «Інформаційні технології» більшість студентів пов'язують із практико-орієнтованим навчанням. Для них це дозволяє тісно поєднати освіту з реальними тенденціями розвитку інформаційно-технологічної галузі. Водночас майже третина респондентів бачить перспективу в мультимедійному середовищі, що підкреслює важливість глобальної комунікації та міжнародної інтеграції фахівців інформаційної сфери.

У підсумку, результати опитування підкреслюють важливість системного вдосконалення підготовки в закладах вищої освіти для підвищення рівня задоволеності студентів.

Порівняльний аналіз підготовки фахівців інформаційної сфери в Словаччині та Україні засвідчує суттєві відмінності в організації й управлінні освітнього процесу в закладах вищої освіти. Зокрема, в організаційному аспекті професійна підготовка фахівців інформаційної сфери в Україні здійснюється переважно за денною та заочною формами навчання, тоді як у Словаччій Республіці поширеною є змішана модель освіти. Така відмінність не може слугувати підставою для оціню-

Рис. 1. Відповіді респондентів на запитання щодо прогнозування покращення підготовки студентів до майбутньої професійної діяльності за спеціальністю «Інформаційні технології»

вання змішаної форми як менш ефективної, оскільки Словаччина демонструє стабільні показники якості вищої освіти, високий рівень інтеграції теоретичної та практичної підготовки, а також широке впровадження цифрових технологій в освітній процес. Більш того, змішана форма навчання в словацьких університетах забезпечує гнучкість освітньої траєкторії, доступ до сучасних ресурсів і можливість поєднання навчання з професійною діяльністю. Це дає змогу розглядати її як інструмент оптимізації підготовки майбутніх фахівців інформаційної сфери в умовах вищої школи, що може бути корисним для вдосконалення вітчизняної підготовки таких фахівців.

В Україні зберігаються риси централізованої моделі вищої освіти, де ключові рішення щодо змісту й структури підготовки майбутніх фахівців інформаційної сфери ухвалюються на рівні державних органів, що певною мірою обмежує академічну автономію закладів вищої освіти. Натомість у Словаччині, як і в більшості європейських країн, діє децентралізована модель, яка орієнтована на самостійність у розробленні освітніх програм та визначенні форм і методів навчання. Це створює передумови для більш гнучкої адаптації змісту освіти до потреб ринку праці в сучасних фахівцях інформаційної сфери.

Дослідження й обґрунтування специфіки професійної підготовки майбутніх фахівців інформаційної сфери в словацьких університетах засвідчує, що тенденцією забезпечення якості освіти є інтеграція теоретичних засад, практичної підготовки та наукового пошуку. Особливе значення має посилення практичного компонента підготовки шляхом упровадження практико-орієнтованих форм і методів навчання, що сприяють формуванню професійних умінь і навичок. Водночас словацькі університети висувають високі вимоги до особистісних, освітніх і професійних досягнень здобувачів, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності випускників на ринку праці. Важливою умовою ефективності освітнього процесу є створення прозорої системи відбору та зарахування вступників на освітні програми, що сприяє підвищенню довіри до закладів вищої освіти. Словацька Республіка активно впроваджує стандартизацію вищої освіти, розширює диверсифікацію освітніх програм та модернізує форми, методи й технології навчання. При цьому країна зберігає власну національну ідентичність, інтегруючи її в сучасні освітні стратегії.

Україна, так само як і Словаччина, прагне посилити свій історично сформований освітній потенціал, орієнтуючись на підвищення якості підготовки майбутніх фахівців інформаційної сфери. Обидві країни системно досліджують інноваційний досвід організації та змісту освіти провідних європейських держав із метою адаптації найефективніших практик у власні освітні моделі.

Обговорення. Важливою перевагою словацької системи вищої освіти є тенденція активного впровадження індивідуальних освітніх траєкторій, що дає змогу студентам вибирати власні шляхи майбутнього професійного становлення. В Україні така тенденція

лише починає застосовуватися, здебільшого в межах пілотних або експериментальних освітньо-професійних та освітньо-наукових програм. Крім того, європейська практика відзначається тенденцією широкого використання оцінювання, яке сприяє постійному моніторингу навчальних досягнень і підвищує якість процесу підготовки. В українській системі переважає традиційне підсумкове оцінювання, що зменшує можливість своєчасного коригування освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти. Отже, досвід Словаччини є цінним орієнтиром для вдосконалення підготовки фахівців інформаційної сфери в Україні з огляду на необхідність підвищення гнучкості, автономності та інноваційності академічно-освітнього простору.

У підсумку, поєднання національних традицій у розвитку інформаційних технологій з інноваційними підходами словацької вищої освіти стало підґрунтям для формування рекомендацій щодо вдосконалення підготовки фахівців інформаційної сфери в Україні. Насамперед йдеться про підвищення престижу професій інформаційно-технологічної галузі та забезпечення конкурентоспроможності фахівців на світовому ринку праці. Важливою тенденцією є розширення міжнародної академічної співпраці університетів, які готують фахівців інформаційної сфери. Необхідно створювати міждисциплінарні магістерські програми, що поєднують інформаційні технології, менеджмент, інженерію та комунікаційні технології. Важливою тенденцією є визнання результатів неформального й інформального навчання, що здобуті студентами завдяки участі в стартапах, на онлайн-курсах.

Висновки. Теоретичний аналіз наукових праць українських і зарубіжних дослідників, нормативно-правового забезпечення вищої освіти Словаччини й України став підґрунтям вивчення організаційних, нормативних і навчально-методичних аспектів і тенденцій підготовки фахівців інформаційних систем у зазначених країнах. З'ясовано, що результати досліджень науковців суттєво впливають на оновлення змісту підготовки фахівців інформаційної сфери, орієнтуючи її на вимоги цифрового суспільства. Проведене опитування студентів українських університетів засвідчило загалом позитивну оцінку ними рівня підготовки зі спеціальності «Інформаційні технології», хоча значна частка частково задоволених та незадоволених респондентів указує на потребу вдосконалення змісту й методів навчання. Результати також виявили, що підготовка з інформаційних технологій переважно оцінюється як достатня, проте помітна частина студентів відзначає низький рівень практичної частини. Аналіз пріоритетних форм навчання показав перевагу проєктної роботи, навчальній співпраці та діяльності у цифрових лабораторіях, що підкреслює необхідність більшої практико-орієнтованості освітнього процесу. У прогнозах щодо розвитку навчання більшість здобувачів освіти віддають перевагу практико-орієнтованим моделям і мультимедійному середовищу, що вказує на рух до інноваційності та міжнародної інтеграції освітніх програм. Порівняльний аналіз підготовки майбутніх

фахівців інформаційної сфери в Словаччині та Україні дав змогу виявити як спільні особливості, так і відмінності в організації і змісту процесу підготовки. Отримані результати підкреслюють важливість адаптації найкращих практик обох систем для підвищення якості підготовки фахівців.

У перспективі вважаємо доцільним проаналізувати прогресивні ідеї досвіду Словацької Республіки з підготовки майбутніх фахівців для інформаційно-технологічної галузі, що можуть бути реалізовані в українських університетах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Авшенюк Н. Педагогіка транснаціональної вищої освіти : концептуальні засади : навчальний посібник. Київ : Інститут обдарованої дитини Національної академії педагогічних наук України, 2015. 185 с.
2. Бідюк Н. Інституційний консалтинг у вищій освіті США : підтримка молодих лідерів і управлінських команд. Порівняльна професійна педагогіка. 2025. № 15 (1). С. 7–15. [https://doi.org/10.31891/2308-4081/2025-15\(1\)-1](https://doi.org/10.31891/2308-4081/2025-15(1)-1).
3. Глушко О. Компетентнісний підхід в освіті: європейський досвід. Науково-педагогічні студії. 2021. Вип. 5. С. 8–21. <https://doi.org/10.32405/2663-5739-2021-5-8-21>.
4. Кабінет Міністрів України. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квіт. 2015 р. № 266. *Офіційний вісник України*. 2015. № 38. Ст. 1147. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF#Tex>
5. Карташова Л., Квятковська А., Шалигіна Н. Досвід змішаного навчання закладів вищої освіти Польщі та Німеччини. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2022. № 83. С. 35–41. <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2022.83.5>.
6. Локшина О. Стратегія європейського співробітництва у галузі освіти і навчання у 2021–2030 рр. як євроінтеграційний орієнтир для української освіти. Український педагогічний журнал. 2023. № 4. С. 5–17. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-4-5-17>.
7. Малезик П., Ткачук Г. В. Вебінар як форма організації практико-технічної підготовки майбутніх ІТ-фахівців. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського*. Педагогічні науки. 2019. № 4 (67). С. 272–277. <https://doi.org/10.33310/2518-7813-2019-67-4-272-277>.
8. Hladush V., Kovačova B., Bendíková S., Čarnická M. Readiness of teachers of geography of special schools in Slovak Republic to use the electronic manual with it support. *Information Technologies and Learning Tools*. 2024. Vol. 100(2). P. 28–40. <https://doi.org/10.33407/itlt.v100i2.5620>.
9. Hodnot.to 2024. Prieskum spokojnosti študentov 2024. URL: https://www.cvtisr.sk/hodnot-to/hodnot-to-2024/prieskum-spokojnosti-studentov-2024.html?page_id=62435
10. Kordíková B., Brestenská, B. Bilingual science education: perceptions of Slovak in-service and preservice teachers. *J. Biling. Educ.* 2020. Vol. 25(2). P. 728–741. <https://doi.org/10.1080/13670050.2020.1718590>.
11. Krupová A. Zabezpečovanie kvality vysokoškolského vzdelávania v SR – ako ju dosiahnuť? *Ekonomické rozhlady* –

Economic. 2020. Vol. 49 (1). P. 42–55. URL: https://euba.sk/www_write/files/SK/ekonomicke-rozhlady/2020/er1_2020_krupova_fulltext.pdf

12. Matviichuk L., Hnedko N., Kukhar L. Organization of Lessons By Means of Web Services in Terms of Professional Training. *Science and education*. 2018. № 2. С. 43–49. <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2018-2-6>

13. Nychkalo N., Muranova N., Voliarska O., Matulcikova M. Integration of ukrainian children and youth by means of digital tools in the educational environment of Slovakia. *Information Technologies and Learning Tools*. 2024. Vol. 3. P. 150–163. <https://doi.org/10.33407/itlt.v101i3.5657>.

14. Výpočet skóre študentskej spokojnosti 2025: štatistické základy. Hodnot.to. URL: https://www.cvtisr.sk/buxus/docs/Prieskum_spokojnosti/Vypocet_skore_studentskej_spokojnosti_2025_FINAL.pdf

REFERENCES

1. Avsheniuk, N. (2015). *Pedahohika transnatsionalnoi vyshchoi osvity : kontseptualni zasady : navchalnyi posibnyk* [Pedagogy of transnational higher education: Conceptual foundations: textbook]. Kyiv: Instytut obdarovanoi dytyny Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy [in Ukrainian].
2. Bidiuk, N. (2025). *Instytutsiinyi konsaltnyh u vyshchii osviti SSHA : pidtrymka molodykh lideriv i upravlinskykh komand* [Institutional consulting in higher education in the USA: Supporting young leaders and management teams]. *Comparative Professional Pedagogy*, 15(1), 7–15. [https://doi.org/10.31891/2308-4081/2025-15\(1\)-1](https://doi.org/10.31891/2308-4081/2025-15(1)-1) [in Ukrainian].
3. Hlushko, O. (2021). *Kompetentnisnyi pidkhid v osviti: yevropeyskyi dosvid*. [Competence-based approach in education: European experience]. *Scientific and Pedagogical Studies*, 5, 8–21. <https://doi.org/10.32405/2663-5739-2021-5-8-21> [in Ukrainian].
4. Kabinet Ministriv Ukrainy [Cabinet of Ministers of Ukraine]. (2015, April 29). On approval of the list of fields of knowledge and specialties for higher education training: Resolution № 266. *Official Bulletin of Ukraine*, (38), 1147. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF#Tex> [in Ukrainian].
5. Kartashova, L., Kviatkowska, A., & Shalyhina, N. (2022). *Dosvid zmishanoho navchannia zakladiv vyshchoi osvity Polshchi ta Nimechchyny*. [Experience of blended learning in higher education institutions of Poland and Germany]. *Pedagogy of Forming a Creative Personality in Higher and General Education Schools*, 83, 35–41. <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2022.83.5> [in Ukrainian].
6. Lokshyna, O. (2023). *Stratehiia yevropeiskoho spivrobitnytstva u haluzi osvity i navchannia u 2021–2030 rr. yak yevrointegratsiinyi oriientyr dlia ukrainskoi osvity* [Strategy of European cooperation in education and training 2021–2030 as a Eurointegration guideline for Ukrainian education]. *Ukrainian Pedagogical Journal*, 4, 5–17. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-4-5-17> [in Ukrainian].
7. Malezhyk, P. M., & Tkachuk, H. V. (2019). *Vebynar yak forma orhanizatsii praktyko-tekhnichnoi pidhotovky maibutnikh IT-fakhivtsiv* [Webinar as a form of organizing practical and technical training of future IT specialists]. *Scientific Bulletin of Mykolaiv National University named after V. O. Sukhomlynsky*. *Pedagogical Sciences*, 4(67), 272–277. <https://doi.org/10.33310/2518-7813-2019-67-4-272-277> [in Ukrainian].

8. Hladush, V., Kovačova, B., Bendíková, S., & Čarnická, M. (2024). Readiness of teachers of geography of special schools in Slovak Republic to use the electronic manual with it support. *Information Technologies and Learning Tools*, 100(2), 28–40. <https://doi.org/10.33407/itlt.v100i2.5620> [in English].

9. Hodnot.to 2024. Prieskum spokojnosti študentov [Student satisfaction survey]. (2024). Retrieved from https://www.cvtisr.sk/hodnot-to/hodnot.to-2024/prieskum-spokojnosti-studentov-2024.html?page_id=62435 [in Slovak].

10. Kordíková, B., & Brestenská, B. (2020). Bilingual science education: perceptions of Slovak in-service and preservice teachers. *J. Biling. Educ.*, 25(2), 728–741. <https://doi.org/10.1080/13670050.2020.1718590> [in English].

11. Krupová, A. (2020). Zabezpečovanie kvality vysokoškolského vzdelávania v SR – ako ju dosiahnuť? [Ensuring the quality of higher education in the Slovak Republic – how to achieve it?]. *Ekonomické rozhlady – Economic*, 49 (1), 42–55. Retrieved from https://euba.sk/www_write/

files/SK/ekonomicke-rozhlady/2020/er1_2020_krupova_full-text.pdf [in Slovak].

12. Matviichuk, L. A., Hnedko, N. M., & Kukhar, L. O. (2018). Organization of Lessons By Means of Web Services in Terms of Professional Training. *Nauka i osvita [Science and Education]*, 2, 43–49. <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2018-2-6> [in English].

13. Nychkalo, N., Muranova, N., Voliarska, O., & Matulcikova, M. (2024). Integration of ukrainian children and youth using digital tools in the educational environment of Slovakia. *Information Technologies and Learning Tools*, 101(3), 150–163. <https://doi.org/10.33407/itlt.v101i3.5657> [in English].

14. Výpočet skóre študentskej spokojnosti 2025: štatistické základy [Calculating the 2025 Student Satisfaction Score: Statistical Basics] (2025). Hodnot.to. Retrieved from https://www.cvtisr.sk/buxus/docs/Prieskum_spokojnosti/Vypocet_skore_studentskej_spokojnosti_2025_FINAL.pdf [in Slovak].

Mykhailo Hadalin,

*Postgraduate Student at the Department of Pedagogy, Administration and Special Education,
State higher educational institution "University of educational management"
52-A, Sichovykh Striltsiv Str., Kyiv, Ukraine,
ORCID ID: <http://orcid.org/0009-0006-4146-8939>*

CURRENT TRENDS IN THE TRAINING OF FUTURE INFORMATION SPECIALISTS IN SLOVAKIA AND UKRAINE

The article highlights and substantiates features and trends of training specialists in the information sphere at higher education institutions in the Slovak Republic and Ukraine. The aim of the article is to identify common and distinctive features of training future specialists in the information sphere in Slovakia and Ukraine. The research methods include theoretical analysis of scientific and regulatory sources, survey of Ukrainian students, and comparative analysis of the results obtained. Theoretical analysis of the source base of the study showed that modern information and digital technologies significantly influence the theoretical and strategic foundations of training specialists in the context of the development of higher education in the Slovak Republic. The survey of 115 students majoring in Information Technology at the number of Ukrainian universities made it possible to assess the importance of project-based, problem-oriented, blended learning, gamification, and educational collaboration in the training of future specialists, as well as to identify their prognostic views on the updating of educational programmes. The survey results have practical importance for improving curricula and increasing the effectiveness of professional training for IT specialists. The survey results pointed to the importance of systematically updating the content of training in higher education institutions to increase competitiveness of students in the labour market. A comparative analysis showed that the Slovak model of training specialists in the information sphere is distinguished by a combination of theoretical and practical components, but the difference is the significant number of specialisations in IT education of Slovakia. It has been established that the higher education systems of both countries, while retaining their national characteristics, are focused on developing students' skills in working with innovative technologies, forming intellectual skills and introducing practice-oriented learning. In the future, it will be important to analyse the possibilities of implementing progressive ideas from Slovak experience in the educational process of domestic universities.

Key words: higher education, information technologies, features of professional training, surveys, trends, information sector specialists, Slovak Republic, Ukraine.

Дата надходження статті: 20.11.2025

Дата прийняття статті: 23.12.2025

Опубліковано: 30.12.2025